

Ved den Lejlighed blev det for øvrigt oplyst, at der i Norge alt i alt blev praktiseret Udbyttedeling i 18 Bedrifter, men herfra maa man dog straks trække de 6, hvor Systemet er et rent Tantièmesystem; tilbage bliver altsaa 12. Det Antal Arbejdere, der omfattedes af Udbytteandelssystemerne, synes at have udgjort omkring 1 600. Paa den anden Side er det blevet oplyst, at Udbytteandelssystemet var opgivet i 10 Tilfælde, og 4 af de Virksomheder, hvor Udbytteandel ikke mere fandtes, havde beskæftiget i alt over 2 600 Arbejdere.

Det kan maaske være interessant at se en lille Smule paa, hvorfor visse Udbytteandelssystemer blev opgivet. Et af de Systemer, som i Norge blev ophævet, fandtes i en jernindustriel Virksomhed. Der var her indført en Ordning, hvorefter 50 pCt. af Nettoudbyttet skulde anvendes til Fordel for Arbejdere og Funktionærer, idet man af dette Beløb saa vidt muligt hver Jul skulde udbetale Arbejderne et vist Tillæg til Lønnen og Funktionærerne tillige et vist Gratiale. Systemet virkede fra 1908 til 1918, men i Efteraaret 1918 traadte Arbejderne ud i en ulovlig Strejke, og da Virksomhedens Indehavere, der hævdede, at en ulovlig Strejke var uforenelig med Udbyttedeling, fremsatte Krav om, at Arbejderne enten skulde oprette en Komité, der skulde have til Opgave at forebygge ulovlige Strejker, eller ogsaa opgive Udbyttesystemet, saa valgte Arbejderne at miste Udbytteandelen; de holdt paa Retten til at etablere ulovlige Strejker i Stedet for.

Af endnu større Interesse er Eksemplet fra Frejas Chokoladefabrik i Kristiania. Fabrikken indførte Udbyttedelingssystemet i 1916 og saaledes, at en vis Del af Netto-udbyttet blev fordelt til Arbejdere og Funktionærer, der havde været ansat ved Bedriften i mindst to Aar, sat i Forhold til den enkelte Løn. I Aaret 1917 androg dette Udbytte ikke mindre end 15 pCt. af Aarslønnen. For imidlertid at gøre Arbejderne endnu mere direkte interesserede i Fabrikens Kapital blev Systemet i 1918 ændret saaledes, at der af de opsparede Kapitaler blev afsat en Fond paa 1 Mill. Kr., som skulde hedde Arbejdernes og Funktionærernes Fond, og denne Fond skulde forrentes paa lige Fod med Aktiekapitalen, som udgjorde 3 Mill. Kr., og Fondens Renter

skulde først anvendes saaledes, at et Beløb blev indskudt i en Udløsningsfond, som skulde anvendes til at skaffe Arbejdere; der havde været 5 Aar ansat i Bedriften, en saakaldt Lodkapital paa 500 Kr. og endvidere 500 Kr. for hver 5-aarige Periode, de arbejdede; disse Lodkapitaler forrentes af Hovedfonden, og hvad der i øvrigt bliver til Rest, fordeles som Tantième til Arbejdere og Funktionærer. Til Trods for, at Arbejdernes regulære Løn paa Freja Fabrikken faktisk havde ligget paa Højde med Lønnen i lignende Virksomheder, og til Trods for, at Fabrikken skriftligt tilbød at regulere Lønnen saaledes, at den ogsaa fremtidig skulde holde sig paa en tilsvarende Højde, fremsatte Arbejderne i 1919, da man stod overfor en Lønrevision, Ønske om at faa Systemet afskaffet og Udbyttet for 1918 tillagt den effektive Løn. Med andre Ord, de vilde have Udbytteandelen omsat til en effektiv Lønforhøjelse, og dermed var Systemet brudt sammen. Bedriftens Ledelse indvilgede i det Krav, der rejstes fra Arbejdernes Side. Det var saaledes i Virkeligheden Fagforeningens Holdning, der ødelagde dette Forsøg, der synes at have været af en meget betydningsfuld Karakter.

Den største Interesse for Udbytteandelssystemet finder man vel nok i Frankrig. Det er det eneste Land, hvor Lovgivningsmagten har søgt at gribe ind paa dette Omraade. I det franske Deputeretkammer har der gennem mange Aar været en meget betydelig Interesse for Udbytteandelstanken, og der har Tid efter anden været behandlet forskellige Lovforslag om tvungen Udbyttefordeling. Disse Lovforslag er dog kun indtil videre blevet gennemført paa meget begrænsede Omraader. Der er i alt vedtaget 3 Love. Den første angaar de kooperative Selskaber, der beskæftiger Hjelpearbejdere, der ikke er Parthavere i Kooperationen. Disse Selskaber har ved Loven af 18. December 1915 faaet en Pligt til at yde alle deres Arbejdere, baade Deltagerne i Selskabet og andre, en Andel paa ikke mindre end 25 pCt., fordelt efter Arbejdstid, Arbejdsløn o. s. v. Denne Lov finder sin naturlige Forklaring deri, at de franske Love giver de kooperative Virksomheder en vis Forret ved Licitationer fra det offentlige Side, navnlig fra Statens Side, og man har da ment, at man ikke vilde